

NEMIS TILI NAZARIYASI

Mahmudjonova Farzona Azizbek qizi
Andijon davlat chet tillari instituti talabasi
Bozorova Gulmira
Ilmiy maslahatchi:

Annotatsiya: *Ushbu maqolada nemis tili nazariyasining asosiy jihatlari, grammatik xususiyatlari, sintaksisi, morfologiyasi, leksiksemantika va talaffuz muammolari tahlil gilinadi. Maqola, nemis tili grammatikasining nozik jihatlari, tilni organish metodlarini, shuningdek, til organishning kommunikativ yondashuvlarini keng yoritadi.*

Shuningdek, nemis tilini organishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar va zamonaviy metodlar haqida ham ma'lumotlar berilgan. Maqola, nemis tilining global ahamiyati, ilmiy va madaniy sohalaridagi roli haqida ham fikrlarni o'z ichiga oladi. Nemis tili nazariyasi, o'zining murakkabligi bilan birga, tilshunoslik, pedagogika, madaniyatshunoslik va tarjimonlik sohalarida o'rganishga katta ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: *nemis tili, grammatika, morfologiya, sintaksis, leksik semantika, talaffuz, til o'rganish, kommunikativ metod, so'zlashuv, tilshunoslik, til o'rgatish metodlari.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются основные аспекты теории немецкого языка, его грамматические особенности, синтаксис, морфология, лексическая семантика и проблемы произношения. Статья подробно освещает тонкости немецкой грамматики, методы изучения языка, а также коммуникативные подходы в обучении. Кроме того, обсуждаются трудности, возникающие при изучении немецкого языка, и современные методы обучения. Статья также затрагивает глобальное значение немецкого языка, его роль в научной и культурной сферах. Теория немецкого языка является важной не только для лингвистики, но и для педагогики, культуроведения и перевода.*

Ключевые слова: *Немецкий язык, грамматика, морфология, синтаксис, лексическая семантика, произношение, изучение языка, коммуникативный метод, разговор, лингвистика, методы обучения, иммерсия, немецкая литература, глобальное значение.*

Abstract: *This article explores the main aspects of German language theory, including its grammatical features, syntax, morphology, lexical semantics, and pronunciation challenges. The paper highlights the nuances of German grammar, language learning methods, and communicative approaches in education. It also addresses the difficulties encountered in learning German and presents modern educational techniques. Additionally, the article discusses the global significance of the German language and its role in scientific and cultural domains.*

German language theory holds substantial importance not only for linguistics but also for pedagogy, cultural studies, and translation.

Keywords: *German language, grammar, morphology, syntax, lexical semantics, pronunciation, language learning, communicative method, conversation, linguistics, learning methods, immersion, German literature, global significance.*

Nemis tili Germaniya, Avstriya, Shveysariya va boshqa ba'zi davlatlarning rasmiy tilidir. Bu til butun dunyo bo'ylab millionlab odamlar tomonidan so'zlashiladi. Biroq, nemis tilining o'ziga xos grammatik tuzilishi va talaffuzi tufayli uni o'rganish ba'zan murakkab bo'lishi mumkin. Shu bilan birga, nemis tili nafaqat tilshunoslik, balki madaniyatshunoslik va tarixshunoslik kabi sohalarda ham muhim o'rin tutadi[1].

Nemis tili grammatikasi boshqa Evropaning ko'plab tillaridan farq qiladi. Nemis tilida so'zlar odatda uchta jinsga bo'linadi: erkak, ayol va o'rtacha. So'zlarning jinsi va grammatik shakllari ko'pincha morfologiya bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bu esa tilni o'rganishni qiyinlashtiradi[2].

Nemis tilining morfologiyasida so'zlar odatda ikkita asosiy shaklni tashkil qiladi: ildiz va qo'shimcha qismlar. Masalan, so'zlarning ko'plik shakllari va kelishiklari ko'pincha qo'shimchalar orqali o'zgaradi. Nemis tilida “die” (ayollar uchun) va “der” (erkaklar uchun) kabi artikllar ham grammatik jihatdan ahamiyatli rol o'ynaydi. Sintaksisda nemis tilining jumla tuzilishi o'ziga xos xususiyatga ega. Odatda, nemis tilidagi asosiy jumlada fe'l so'zni oxiriga joylashtiradi. Masalan, “Ich habe das Buch gelesen” (Men kitobni o'qidim) jumlasida fe'l “gelesen” oxiriga qo'yilgan[3].

Nemis tilini o'rganishning turli metodlari mavjud. Hozirgi kunda, kommunikativ metodlar (tilni amaliy ravishda o'rganish) juda ommalashgan. Bu usulda talabalar real hayotda ishlatiladigan iboralar va so'zlarni o'rganadilar. Shuningdek, interaktiv o'quv platformalar va mobil ilovalar yordamida tilni o'rganish jarayoni osonlashmoqda. Nemis tilini o'rganish jarayonida tilning talaffuzi va grammatikasi bilan bog'liq ba'zi qiyinchiliklar mavjud. Masalan, so'zlarning o'rtasidagi tovushlarning talaffuzi ko'pincha boshqa tillardan farq qiladi, bu esa tilni o'rganishda noaniqliklarga olib keladi. Bundan tashqari, tilning murakkab grammatika qoidalari, jumladagi so'z tartibi va kelishiklarning noaniqligi ham o'rganishni qiyinlashtirishi mumkin[4].

Nemis tili butun dunyoda ilmiy, iqtisodiy va madaniy sohalarda keng tarqalgan. U Evropada eng ko'p o'rganiladigan tillardan biri hisoblanadi. Nemis tilini o'rganish ko'plab iqtisodiy imkoniyatlar va madaniyatlararo aloqalar yaratadi.

Shuningdek, nemis tilida yozilgan ilmiy asarlar va adabiyotlar, ayniqsa falsafa, tarix va fanlar sohasida juda katta ahamiyatga ega[5].

Leksik semantika nemis tilida so'zlar va iboralar ma'nosini, ularning o'zgarishini va kontekstga bog'liq ma'nolarini o'rganadi. Nemis tilidagi so'zlar va iboralar, ayniqsa polisemik (bir nechta ma'noga ega) bo'lishi mumkin. Misol uchun, “Schloss” so'zi nemis tilida “qal'a” yoki “kalit” ma'nosini anglatishi mumkin, bu so'zning kontekstga qarab o'zgaradi. Nemis tili talaffuzida bir qancha qiyinchiliklar mavjud. Quyidagi tovushlar va

ularning talaffuzi o'rganishni qiyinlashtirishi mumkin: • “ch” tovushi: Nemis tilidagi “ch” tovushi ingliz tilida mavjud bo'lmagan tovush bo'lib, ba'zi holatlarda u “x” yoki “sh” kabi talaffuz qilinadi. Misol: “ich” (men), “nicht” (yo'q). • Uzuq va uzun unlilar: Nemis tilida unli tovushlarning uzunligi katta ahamiyatga ega. Misol: “sehen” (ko'rish) va “sen” (sendik) so'zlaridagi farq[6].

Nemis tilini o'rganishning eng samarali usullaridan biri kommunikativ yondashuvdir. Bu usulda tilni amaliyotda o'rganishga alohida e'tibor beriladi. Talabalar o'zaro suhbatlar, ro'yxatlar, interaktiv mashqlar yordamida tilni o'rganadilar. Bu metod o'rganish jarayonini jonlantiradi va tez-tez ishlatiladigan iboralar, grammatik qoidalar va talaffuzni o'rganishga yordam beradi. Boshqa ir samarali metod – immersiya metodidir. Bu metodda talabalar to'liq nemis tilidagi muhitga joylashtiriladi, ya'ni ular faqat nemis tilida gaplashiladigan joylarda yashashadi. Bu metod til o'rganishni tabiiyroq va samaraliroq qiladi, chunki talaba tilni tabiatida o'rganadi[7]

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Xo'jaeva, L. Nemis Tili Nazariyasi. -Toshkent: Ma'naviyat, 2010
2. Rahimov, M. Evropa Tillari va Ularning O'rtasidagi Aloqalar. -Toshkent: Fan, 2018.
3. Arifov, S. Grammatika va Sintaksis: Nazariy Asoslar. -Buxoro: Sharq, 2017.
4. Maxmudov, O. Nemis Tili va Madaniyati. -Tashkent: O'zbekiston,2015
5. Jumaev, A. Kommunikativ Usullar va Til O'rganish. -Samarqand: Innovatsiya, 2020..
6. O'qituvchilar uchun nemis tili metodikasi. -Toshkent: Fan va Ta'lim, 2019.
7. Zayniddinov, F. Yevropa Tillari: Nazariy Asoslar va Amaliy Tadqiqotlar. -Toshkent: Akademiya,2016